

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*)

Written by
DATE_FORMAT_LC2

Орлан-білохвіст - велика птаха. Її загальне забарвлення темно-буре, махові чорно-бурі (однотонні) в польоті розставлені пальцеподібно. Крила широкі і довгі, хвіст короткий і клиноподібний, у дорослих птахів білий. Дзьоб дуже потужний, непропорційно великий, відносно голови, у дорослих жовтуватого забарвлення. У дуже старих орланів голова і шия зі світлими вершинами пір'я (сиві), від чого в польоті іноді здаються білими, однак темнішими, ніж яскраво-білий хвіст. Очі жовтувато-охристі.

Самки більші, однак, за забарвленням не відрізняються від самців.

Маса самців 3,0-5,5 кг, самок - 4,0-7,0 кг, довжина - 70-98 см, крило самців - 55,2-64,0 см, самок - 62,1-71,5 см, розмах - 200-250 см.

Пухові пташенята від пташенят беркута відрізняються дзьобом.

Молоді **орлани-білохвости** чорно-бурі з чорнуватою головою, черевце білувате з бурими відмітками, хвіст різко урізаний, бурий, дуже короткий, дзьоб з чорнуватим кінцем. Очі бурі або сіро-бурі.

(adsbygoogle = window.adsbygoogle || []).push({}); Політ важкий, с глибокими помахами крил. При плануванні крила тримає прямо, на одній лінії, іноді трішки спускаючи кінці вниз, як шуліка (*Milvus migrans*). Ефектні шлюбні ігри

орланів

. Коли дві величезні птахи, зціпивши витягнуті назустріч один одному лапи, з великої висоти падають, перевертаючись, до самої землі — видовище незабутнє. Дух захоплює,

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*)

Written by

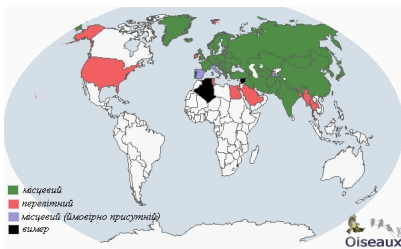
DATE_FORMAT_LC2

якщо пара «нагадається», що треба розчепити кігті, тільки на відстані двох-трьох метрів від землі.

Голос - голосний гавкаючий або каркаючий клекіт. При хвилюванні - серія коротких скрипучих криків, які нагадують металічний скрип.

{audio}mp3/haliaeetus_albicilla.mp3{/audio}

Донедавна гніздився по всій Україні, тепер трапляється головним чином у басейні Дніпра, Сіверського Дінця та у західних областях. На зимівлі спостерігається уздовж Дніпра (на водосховищах), на півночі Кримського півострова, у Присивашші, Чорноморському біосферному заповіднику. Ареал охоплює більшу частину Євразії (переважно лісотундрова та лісова зони).

У 20 - 50-х роках 20 століття гніздилося орієнтовно 30 - 35 (можливо, навіть 50) пар. Точно встановлено гніздування 14 пар (1992 р.); імовірно, гніздиться ще б- 8 пар. У Середньому Придніпров'ї чисельність стабілізувалась і почала зростати, в інших районах зменшується. На території України щороку зимує 160 - 200 особин

Зустріти орлана-білохвоста можна в лісах з високими деревами поблизу великих водойм (за 3 - 5 км), заплавлених лісах. У степових і гірських районах – на узбережжях водойм з високими деревами або скелями, зручними для гніздування.

Одним з основних факторів в розповсюдженні орлана-білохвоста, як в гніздовий період, так і зимою, є водойми. Орлан поліфаг, харчується рибою і падлом. Важним фактором в гніздуванні орлана є наявність високостовбурового лісу по берегах водойми чи недалеко від неї. На відміну від беркута, менш гнучкий у виборі місць для гніздування, гніздиться практично виключно на деревах.

В здобичі цих хижаків незмінно присутні водні птахи: лисухи, качки, баклани, чайки. Описані випадки невідомого їхнього нападу (іноді навіть парою) на таких великих птахів, як гуси і чаплі. Але майже всі дослідники одностайно відмічають, що орлани відверто вишукують ослаблених, поранених або замерзлих птахів. Це особливо добре помітно на зимівлях, де при настанні холодів орлани бенкетують, розкльовуючи замерзлих в лід лисух, качок і гусей. На Каспії було навіть помічено, що облітаючи скупчення водних птахів білохвіст час від часу наче лякав їх, імітуючи атаку, для того, щоб безпомилково визначити ослаблених або замерзаючих особин. Навіть цілком здорових птахів орлани

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*)

Written by
DATE_FORMAT_LC2

стараються спочатку вимотати безперервним переслідуванням, а потім уже ловлять. Так вони пристосувались добувати качок, які рятуються зануреннями, слідкуючи зверху за їхнім рухом під водою і змушуючи занурюватись до повного знесилення. Втім, трагічна для наміченої жертви розв'язка не завжди обов'язкова. Якимось осінню було зафіксовано, як білохвіст саме таким способом намагався зловити крячку на маленькому озерці. Однак після трьох занурень качка раптово злетіла ледь не з-під води, благополучно вислизнувши від кігтів хижака.

Ще прикрішу для орлана мисливську невдачу спостерігали в Норвегії. Після декількох атак білохвіст схопив таки, плаваючого в широкій ополонці самця напівдомашньої канадської казарки, але в ту ж мить був несподівано атакований самкою казарки і, випустивши від несподіванки здобич, полетів геть. Самець казарки залишився живий і надалі, як стверджують очевидці, ця пара благополучно вивела пташенят.

Не раз помічали у орланів піратські замашки — спроби відібрати здобич у мисливців, яким поталанило більше. Ще 120 років тому назад Н. А. Северцев описав, як «білохвостик» відібрав шматок м'яса у собаки. Іноді переслідуванням піддаються баклани, але найчастіше — скопи, які несуть спійману рибу. Такий грабіж відмічали на Байкалі, в Примор'ї, а також в Швеції, Фінляндії та інших країнах. Не задовольняючись збором данини, орлан може напасти і на гніздо скопи. Описаний випадок, коли він виніс з гнізда пташеня скопи і з'їв його поблизу, незважаючи на атаки батьків.

В здобичі орлана трапляється і ондатра, що послужило в свій час приводом для його винищення. Пізніше, однак, вияснилось, що птахи поїдають майже виключно кинуті промисловиками тушки звірків, а власне здобич складає мізерну частку — не більше 0,2—0,3% загального поголів'я ондатри. Подібні величини впливу білохвоста на зимуючих водоплавних птахів були визначені на озері Іссик-Куль; там орлани за зиму вилучають не більше 2% їхнього загального поголів'я.

Для його африканського родича — орлана-крикуна на озері Альберта (нині Мобуту-Сесе-Секу) розрахували, що сумарна здобич риби всієї популяції, що там полює, складає менше 0,5% улову рибалок. І це при дуже високій чисельності: одна пара гніздилася на 1—1,5 кілометра берегу. Настільки висока густота поселення орлана-крикуна не виключення: неподалік від тих місць, вздовж ріки Ручуру на північному-сході Заїру, також відмічали його гніздові пари на відстані 1—2 кілометрів одна від одної.

Гніздо орлана-білохвоста розташовується на хвойних деревах практично завжди в верхній частині крони збоку від стовбура, іноді в розвилці в верхній половині крони, на листяних - в розвилці стовбура або потужної несучої гілки в верхній чи середній частині крони, рідше в нижній частині крони (при гніздуванні на деревах в зоні підтоплення).

Гніздо будується з товстих патичків, вкладених дуже щільно. Лоток зазвичай невеликий, вистелений сухими і зеленими гілочками. Гнізда, як правило,

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*)

Written by
DATE_FORMAT_LC2

використовуються неодноразово, в зв'язку з чим, їх розміри можуть бути дуже великими. Розміри новозбудованих гнізд: діаметр 80-150 см, висота 50-80 см. Старі гнізда досягають 2 м в діаметрі і 1,5 м в висоту.

В кладці 2, рідше 1 або 3 яйця білого забарвлення, іноді зі слабо помітними охристими плямами.

Відстань між гніздами різних пар в щільних гніздових угрупованнях складає 0,5-4 км.

Даний вид занесено до Червоної книги Української РСР (1980), Червоної книги МСОП, Європейського Червоного списку (1991). Включено до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни та флори, що перебувають під загрозою зникнення (1973). Охороняється у заповідниках: природних - Канівському, Розточчя, Дунайські Плавні та у Чорноморському біосферному. Створено заказники у Київській та Рівненській областях. Треба організувати орнітологічні заказники в усіх місцях гніздування виду; підгодовувати птахів там, де вони регулярно зимують.

ПІДБІРКА ФОТОМАТЕРІАЛІВ

ПІДБІРКА ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

Годівля орлана-білохвоста.

{youtube}S8M2QdNPC5c{/youtube}

Політ орлана-білохвоста.

{youtube}Rumnuj7OMHY{/youtube}

"Двобій".

{youtube}1PKxXBCO_4Q{/youtube}

Домашні спарви.

{youtube}7-wcv7KPVdA{/youtube}

Орлан-білохвіст зблизька.

{youtube}G03QSmKY0ic{/youtube}

{jcomments on}